

Cesta

Motto: "Jewey Jacobs je mrtev, mrtev, mrtev!"

"Ach, mrtev? Na to kašlu!" řekl Desátník Gilbey.

"Pozor: strhněte Jacobse s sebou!"

Musel tedy, živ nebo mrtev, šlapat. Je možné šlapat a spát při tom, je možné šlapat a umřít při tom: to je stejně nezávadné. A pak: závod se jmenoval: *Závod neustálého pohybu!*

Alfred Jarry, Nadsamec

Na cestu do Německa vydal jsem se z domova v prostřed dubna, těsně po úplňku, kdy jsem usoudil, že se počasí ustálí a můj pobyt v Berlíně nebude rušen zdlouhavými dešti a co by bylo ještě horší - divokými větry, které mne opakovaně přivádějí do stavů nekontrolované zuřivosti, střídající se s okamžiky dokonalé netečnosti. Možná to byla jen směšná náhoda, možná naopak transcendentální promluva osudu, ale v okamžiku, kdy jsem mohl cestovat autem nebo dokonce letecky, jsem si vybral typ dopravy přímo antikvární. Snad právě pro jeho romantickou a svým způsobem vlastně i k pohodlí odkazující pověst. Šlo o transevropský rychlík, jedoucí odněkud z Východu přes Střední Evropu do Berlína, kde byla jeho cílová stanice.

Rychlík odjížděl z našeho špinou ulepeného provinčního nádraží jedenáct minut po půlnoci a co mne ihned udivilo na téměř prázdném nástupišti, byla skutečnost, že přijel bez sebemenšího zpoždění, jež právě u expresních linek z Východu bývá tradičním zvykem. Ještě více překvapující byl však vzápětí ze tmy se za čelními světly vynořující vnější plášť lokomotivy, těsně spojené se stejně bizarními vagóny, které s ní společně tvořily silně futuristicky vyhlížející postříbřenou tasemnici na kolejích. Protože svou veškerou víru v budoucnost vkládám do příchodu Mimoszemšťanů, byl jsem okamžitě tímto dokonalým strojem uchvácen a už už jsem očekával, kdy se v otevřených dveřích zastavujícího monstra objeví slizovitá chapadla militantních Vetřelců.

O nic méně mne však překvapili kafkovsky vyhlížející průvodčí v přísných šedivých uniformách, kteří se vzápětí po ohlušujícím skřípání brzd objevili v automaticky ovládaných dveřích, uctivě mne vítající a pomáhající mi s nástupem, jako liftboyové nějakého špičkového hotelu na Manhattanu. Podvědomě jsem cítil, že tahle paráda k tomu všemu patří, že má cesta do Berlína bude zajisté mimořádná a nechal jsem se tedy volně unášet chodem událostí. Mé nadšení však vzrostlo vzápětí málem v divoké veselí, když jsem nastoupil a spatřil interiérové zařízení rychlíkových vagónů

první třídy a zvláště kupé, které pro mne bylo určeno. Nejen, že bylo prázdné a zdálo se být tedy nad slunce jasnější, že zde budu cestovat sám v nejvyšším možném soukromí a pohodlí, ale především bylo výtvarně pojato v jakémisi bruselském kosmickém stylu utilitárních plastových, skleněných a umakartových tvarů, kterým vévodil obrovský lustr z lakovaného kořenovitého samorostu, doplněný efektními křišťálovými svícemi.

Má radost se však kupodivu se stoupající rychlostí rozjíždějícího se stříbrného rychlovlaku vytrácela a mé tělo i duši začala přemáhat dřímota. Zhasnul jsem tedy ostré světlo zářivek a po chvíli přirozeně upadl v pohodlných sedadlech do snivé dřímoty. Ta však netrvala nikterak dlouho, protože mne tvrdě probudil prkenně strohý průvodčí, který po mně několikajazyčně žádal jízdenku. Když jsem mu jí poněkud nervózně podal - víte přece, jaké to je, když vás někdo nečekaně vyruší z noční dřímoty - dlouho si mne prohlížel, stejně tak jako ten kus úředního papíru. Když odešel, zase jsem zhasnul a postupně se znovu začal propadat ze vzpomínek do snění a spánku.

Marně! Byl jsem totiž znovu v té nejnečekanější chvíli vyrušen podivnými mlčenlivými policisty v černomodrých uniformách s dlouhými baterkami v rukou, kteří hlučně otevřeli mé kupé a úzkými sloupy intenzivního světla je prořezávali jako lasery. Po chvíli, kdy bez jediného slova vysvětlení odešli, se objevila pasová kontrola ve vlněných nazelenalých uniformách, s plochými minicomputery v rukou připomínajícími vesmírné fazery. Jeden z nich vložil data mého pasu do svého přístroje a pak se na mne dlouho oba zamlkle dívali, než odešli.

Po těchto výstupech jsem rychle ztratil chuť dál podřimovat. A dobře jsem udělal... Podobné návštěvy mého kupé ve stejném duchu totiž pokračovaly. Avšak, ač mi to bylo nepříjemné, přece jen jsem zprvu nepřikládal těmto stálým kontrolám žádného důležitějšího významu. A to až do té chvíle, když jsem si uvědomil, že už dávno minula doba, kdy měl rychlík zastavit na své první zastávce od mého místa nástupu - v jednom z dopravních uzlů Vysočiny. Dlouho jsem se snažil hledět do tmy z okna a zjistit, kde se asi nacházíme. Neviděl jsem však nic určitého, jakoby se vlak řítí tmou takovou rychlostí, že všechny pevné tvary se rozmazaly do jakýchsi stínů a světla se proměnily v barevné šmouhy.

Neboť jsem si nedokázal vysvětlit tyto vnější jevy, začal jsem se více zajímat o spolucestující. Zkoumal jsem jedno kupé po druhém. Brzy vyšlo najevo, že v mém vagónu nocují pouze nějaké ženy, z nichž jedna byla pruská zamračená intelektuálka, jedoucí prý z Vídně do Drážďan. Taková typická chladná, frigidní a feministická Trudi, která mi, sotva jsem otevřel dveře jejího kupé, pohrozila, že hodlám li ji obtěžovat, zavolá na mne nádražní policii. Nemusela mne dlouho přesvědčovat. Raději jsem hned zmizel. V kuřácké části vagónu zase seděly rozvaleny dvě

cikánské prostitutky, ženoucí se za výdělkem do pověstných berlínských bordelů. Na otázku, co si myslí o tom, že jsme právě podle jízdního řádu měli zastavit v Praze, mi odbarvené na blond s vysokými bílými podpatky přiškrčeným vulgárním smíchem nabídly okamžité uspokojení ústy v redukční ceně a tak jsem rychle opustil i jejich kupé znechucen.

Najednou byla všechna má očekávání a příjemné naděje vkládané v návštěvu Berlína pryč. Začal jsem vážně pochybovat, zda se do tohoto zároveň transsexuálního i transnárodnostního města ještě plného válečných a politických stigmat vůbec kdy dostanu. A pak li ano, jestli tam tento ďábelský rychlík vůbec zastaví... A v tu chvíli mne to také po prvé napadlo - nezastaví! Od tohoto okamžiku mne začala pronásledovat tato bolestná předtucha. Zároveň jakoby mne studená existencionální hrůza chytla pod krkem a všechno se ve mně sevřelo mučivým strachem. Rozběhl jsem se jako šílený úzkými vagónovými uličkami směrem k jídelnímu vozu. Těsně před ním jsem však byl zachycen policejní hlídkou, která na mou žádost kupodivu neochotně přivolala i průvodčího. Ten mi ale na mé dotazy s nehybnou tváří ne nepodobnou mumii odpověděl, že se nemám čeho obávat a ať netropím nepřístojnosti nebo mě bude muset předat bezpečnosti. Jízdenku prý mám do Berlína, ať se tedy o nic nestarám. To je přece jen jejich věc.

V rozčilení jsem si pak v jídelním voze objednal kávu s mlékem, kterou jsem stejně nevypil. Vždyť už bylo ráno a právě před okamžikem jsem měl vystoupit v Berlíně. Za okny nebylo vidět nic konkrétního, jen zelenomodré barevné skvrny a pruhy. Také jsem si uvědomil, že už dlouho neslyším typické dunivé a rytmické železniční zvuky, ale čím dál tím víc hlasitější vysoký svist. Rychle jsem se vrátil do svého vagónu a zběsile se snažil otevřít výstupní dveře za jízdy. Nešlo to a ani jsem se tomu moc nedivil. Automatické jištění dveří je dnes už u všech rychlíků běžné. Vrhнул jsem se tedy k oknu, ale ani s tím se nedalo pohnout. Zpanikařil jsem. Víc jak hodinu jsem hledal skulinu, kterou bych se mohl podívat na okolní svět, ucítit závan čerstvého vzduchu, dát zprávu o mém stavu.

Když jsem zjistil, že dostat se ven technicky je zřejmě nemožné, potvrdilo mi to jen úděsnost nynější situace i hlubokou bezvýchodnost přicházející budoucnosti. Rozhodl jsem se tedy vyburcovat ostatní cestující z jejich letargie a pro mne nepochopitelné cestovní pohody. Běhal jsem od jednoho kupé k druhému, snažil se jim vysvětlit podstatu naší loutkové akcelerované jízdy a vyburcovat je k povstání a vzpouře proti všem uniformovaným policistům a úředníkům, kteří pro mne byli jistě služebníky těch, kdož tento děsivý stroj ovládají. Čekala mne však strašlivá rána... Neboť samotní zcela nechápaví cestující, považující mne snad za šílence, přivolali uniformované policisty, kteří mne společně s průvodčím násilím internovali

zpět do mého kupé, ze kterého nesmím vycházet, jen v případě nutného použití toalety.

Neumím si vysvětlit, co se to vlastně se mnou stalo. Jedna, ta jednodušší možnost je, že jsem skutečně zešlel. Ta druhá je mnohem složitější. V tomto případě se zdá, že cestuji nějakým nezastavitelným mechanismem či co to je, který jako by ke všemu ještě stále zrychloval. Kdybych zřejmě přijal v podstatě jednoduchá pravidla, která mi určují a na jejichž plnění zároveň s přepečlivou zodpovědností dohlízejí zdejší uniformovanci, mohl bych pravděpodobně putovat dál v nejvyšším luxusu, jako ostatní pasažéři. Nebo jsou to jen nějakí herci řízení deviantním režisérem, kteří si tu se mnou sehrávají absurdní frašku? Existencionální happening? Fantasmagorická performance? Holografie? Ufouni? Kdo ví? Ale kam se to tedy řítím? A proč? Vždyť to, co se míhá za okny, už dávno nejsou k mému děsnému překvapení pouhé šmouhy, ale mraky asteroidů, mlhoviny a neznámé galaxie!

Ano! Musím dát zprávu těm, kteří jsou tam kdesi venku a nic nevědí o mém osudu i osudu všech ostatních nic netušících pasažérů. Celý den jsem si lámal hlavu, jak to provést, ale teprve před chvílí na klosetu jsem dostal snad ten pravý spásný nápad. Vložím tento dopis napsaný na toaletním papíru do prázdné plastové lékovky a neprodyšně uzavřenou ji vhodím do páchnoucí záchodové mísy, dole s temnou dírou, otevírající se jako raketové silo jen při spláchnutí nožním pedálem. Věřím, že konec této ocelové trouby vede na onen svět. A ať už tahle cesta skončí jakkoliv, musím jiné bytosti kolem nás varovat. Doufám tedy, že všichni, kteří jsme nasedli do tohoto rychlíku, za sebou kromě našich výkalů zanechávají také i zprávu o tom, že vlak, kterým se ženeme stále rychleji kupředu do neznáma, už neumíme ani nemůžeme zastavit, natož z něj vystoupit!

(věnováno L.P.Fishovi, 1998)